

Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta
PL 29
00023 Valtioneuvosto

21.5.2013

Valtiovarainministeriö

ASIA: *Metropolialueen esiselvitys*

Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta, Nuora, kiittää lausuntopyynnöstä ja haluaa kunnioittavimmin tuoda esille seuraavat nuorten osallisuuteen ja palveluihin liittyvät näkökulmat koskien metropolialueen esiselvitystä. Lausunnossa ei oteta kantaa siihen, mikä esiselvityksen luvussa 7 esitetyistä vaihtoehdoista olisi toivottavin vaan kiinnitetään huomiota asioihin, jotka on syytä huomioida riippumatta valittavasta toteutusmallista.

Nuorten osallisuus

Kuntalain 27 §:n mukaan kunnan asukkailla on oltava edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Nuorisolain 8 §:n pykälän mukaan nuoria on kuultava heitä koskevista asioista. Nämä pykälät velvoittavat metropolialueen kuntajako- ja hallintouudistuksen valmistelijat paitsi kuulemaan alueen nuoria uudistusprosessin aikana myös huolehtimaan siitä, että nuorten ja muidenkin kuntalaisten osallisuus toteutuu myös uudistuksen tuloksena syntyvissä uusissa kunnissa ja metropolihallinnossa.

Osallisuuden kehittymisen kannalta on lupaavaa, että molemmissa esitetyissä päävaihtoehdoissa hallinnon väliportaot vähenevät. Tämä lisää päätöksenteon läpinäkyvyyttä, mikä puolestaan tekee päätöksentekoprosessin seuraamisesta ja päätöksiin vaikuttamisesta helpompaa. Nuora toivookin, että hallintotasojen karsimistavoitteesta ei tingitä missään uudistusprosessin vaiheessa.

Molemmissa päävaihtoehdoissa esitetään metropolialueen kuntakoon suurentamista nykyisestä. Tässä vaarana on, että päätöksenteko etäännyy niin kauas kuntalaisesta, että tunne osallisuudesta häviää. Uusissa kunnissa onkin kiinnitettävä erityistä huomiota kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien turvaamiseen esimerkiksi uusien lähidemokratian malleja kehittämällä.

Lähidemokratiamalleja kehitettäessä on huolehdittava siitä, että ne todella lisäävät kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia eivätkä esimerkiksi synnytä uusia tarpeettomia päätöksentekoportaita. Kuntien nykyisiä hyviä osallisuuskäytäntöjä on syytä tarkastella siitä näkökulmasta, miten niitä voidaan hyödyntää uusissa suurkunnissa. Erityisesti lasten ja nuorten osallisuuden kehittämiseen tarvitaan vahvaa strategista otetta sekä lapsille ja nuorille ominaisten osallistumistapojen tunnistamista ja kehittämistä.

Metropolialueella on mahdollisuus nousta osallisuuden edelläkävijäksi, mikäli osallisuuskysymykset nostetaan nyt tehtävien kuntajako- ja hallintouudistusten keskiöön. Paljon on mahdollista saavuttaa vaikkapa kuntapalveluista annettavan palautteen keräämistä ja käsittelyä kehittämällä tai kansalaisraatien tyyppisiä osallisuusmalleja soveltamalla.

Nuorten palvelut

Nuorille suunnattujen palveluiden järjestämisvastuu saattaa metropolialueen kuntajako- ja hallintouudistuksen myötä hajautua eri hallinnon tasoille. Esimerkiksi toisen asteen koulutuksen järjestämisvastuu siirtyisi osassa esitettyjä vaihtoehtoja kokonaan tai osittain metropolihallinnolle, kun taas muut nuorten palvelut jäisivät pääasiassa kuntien järjestämisvastuulle. Tällainen järjestämisvastuun hajautuminen saattaa olla ongelmallista esimerkiksi nuorisotakuun toteutumisen näkökulmasta, mikäli koordinaatio eri palvelujen toteuttajien välillä tällöin heikkenee.

Mikäli palvelut kuitenkin kyetään tuottamaan koordinoitusti, nuorten näkökulmasta ei ole olennaista, mikä on palvelujen virallinen järjestäjätaho. Tärkeintä on, että palvelut muodostavat selkeän kokonaisuuden ja ovat helposti saavutettavissa. Saavutettavuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää huolehtia toimivista joukkoliikenneyhteyksistä ja turvallisista kevyen liikenteen väylistä, jotta alaikäisetkin nuoret voivat itsenäisesti liikkua tarvitsemiensa palvelujen äärelle.

Kunnioittavasti valtion nuorisoasiain neuvottelukunnan puolesta,

Antti Lindtman

Puheenjohtaja

09 4323089

antti.lindtman@eduskunta.fi

Satu Tuomikorpi

Pääsihteeri

040 5159 367

satu.tuomikorpi@minedu.fi